

Zatwierdzam:

.....

Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego dla

.....

Opracował:

.....

Uzgodniono:

.....

Kraków, dnia

SPIS TREŚCI

Karta aktualizacji.....	
Podstawa prawna	
ROZDZIAŁ I Postanowienia ogólne.....	
ROZDZIAŁ II Charakterystyka pożarowa obiektu.....	
ROZDZIAŁ III Możliwe przyczyny powstania pożaru oraz przyczyny i drogi rozprzestrzeniania się pożaru.....	
ROZDZIAŁ IV Zapobieganie powstaniu pożaru.....	
ROZDZIAŁ V Zabezpieczenie prac pożarowo niebezpiecznych.....	
ROZDZIAŁ VI Zasady rozmieszczania podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasady obsługi i użycia gaśnic.....	
ROZDZIAŁ VII Organizacja i warunki ewakuacji.....	
ROZDZIAŁ VIII Zasady postępowania na wypadek pożaru.....	
ROZDZIAŁ IX Zadania i odpowiedzialność pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej.....	
ROZDZIAŁ X Zasady zaznajamiania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.....	
ROZDZIAŁ XI Znaki graficzne dot. ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji...	
Załączniki do instrukcji	

Podstawy prawna

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 147, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz.U. Nr 92, poz. 881).
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. Nr 80, poz. 563)
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 121, poz. 1137)
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. Nr 121, poz. 1139).
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75 poz. 690, z późn. zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 sierpnia 2003 w sprawie wykroczeń, za które funkcjonariusze pożarnictwa pełniący służbę w Państwowej Straży Pożarnej są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, oraz warunków i sposobu wydawania upoważnień (Dz.U. Nr 156 poz.1529).
10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 października 2005 r. w sprawie czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych przez Państwową Straż Pożarną (Dz. U. Nr 225, poz.1934).

11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 1998 roku w sprawie wyrobów służących do ochrony przeciwpożarowej, które mogą być wprowadzone do obrotu i stosowania wyłącznie na podstawie certyfikatu zgodności (Dz.U. Nr 55, poz. 362).
12. PN-92/N- 01256/01 i 02 - „Znaki ochrony przeciwpożarowej”, i „Znaki ewakuacyjne

KARTA AKTUALIZACJI

[illegible]

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz.U.Nr 147 z 2002 r, poz. 1229; z późniejszymi zmianami) zobowiązuje właścicieli, zarządzających bądź użytkowników obiektów między innymi do:

- 1) przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- 2) wyposażania budynku, obiektu lub terenu w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach,
- 3) zapewnienia konserwacji i naprawy sprzętu oraz urządzeń określonych w pkt 2, zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie,
- 4) zapewnienia osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji,
- 5) przygotowania budynku, obiektu lub terenu do prowadzenia akcji ratowniczej,
- 6) zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- 7) ustalenia sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Obowiązek sporządzania „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” nakłada na właścicieli, zarządzających obiektami § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U.Nr 80, poz. 563 z dnia 11 maja 2006r.).

Niniejszą instrukcję opracowano w oparciu o wymagania zawarte w cytowanym wyżej Rozporządzeniu. Zakres opracowania obejmuje między innymi poniższe zagadnienia:

1. warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia obiektu, sposobu użytkowania;
2. sposób poddawania przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym stosowanych w obiekcie urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic;
3. sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
4. sposoby wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane;
5. sposoby praktycznego sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji ludzi;

6. sposoby zaznajamiania użytkowników obiektu z treścią przedmiotowej instrukcji oraz z przepisami przeciwpożarowymi.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna być poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na dwa lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

Przestrzeganie postanowień niniejszej instrukcji jest obowiązkiem wszystkich pracowników bez względu na rodzaj wykonywanej pracy i zajmowane stanowisko. Obowiązek ten dotyczy również wszystkich pracowników firm wykonujących jakiegokolwiek prace na terenie obiektu. Zapoznanie z treścią poniższej instrukcji pracownicy potwierdzają własnoręcznym podpisem.

Administrator obiektu lub osoba wyznaczona ma prawo i obowiązek kontrolować wykonawców powierzonych prac w zakresie realizacji i przestrzegania ustaleń niniejszej instrukcji

ROZDZIAŁ II

Charakterystyka pożarowa obiektu.

Obiekt w zakresie ochrony przeciwpożarowej charakteryzuje się następującymi cechami:

1. Dojazd pożarowy

(opisać możliwość dojazdu jednostek straży pożarnej, wskazać drogi pożarowe)

2. Przeznaczenie obiektu

(Opisać przeznaczenie obiektu bądź poszczególnych jego części jeżeli jest różne np. pokoje administracyjne, sale wykładowe powyżej 50 osób i inne pomieszczenia np. o dużym zagrożeniu pożarowym, zagrożone wybuchem, zamieszkania zbiorowego itp.)

Budynek został zakwalifikowany do kategorii ZL..... zagrożenia ludzi.

3. Warunki ewakuacji

(Opisać ilość klatek schodowych, wyjść ewakuacyjnych,)

4. Zaopatrzenie wodne

(Wymienić możliwe punkty czerpania wody gaszenia z hydrantów zewnętrznych * i, lub wewnętrznych *.)

5. Klasa odporności pożarowej budynku.

(Wskazać klasę odporności ogniowej budynku i poszczególnych jego elementów konstrukcyjnych tj. ściany nośne, ściany działowe, stropy, konstrukcja dachu)

5. Podział na strefy pożarowe.

(Opisać podział budynku na strefy pożarowe)

6. Ocena zagrożenia wybuchem.

(Opisać czy w budynku stwierdzono zagrożenia wybuchem lub nie.)

7. Wysokość budynku

(Sklasyfikować budynek wg wysokości)

ROZDZIAŁ III

Możliwe przyczyny powstania pożaru oraz przyczyny i drogi rozprzestrzeniania się pożaru

Przyczyny powstawania pożarów.

Pożary w obiektach najczęściej powstają tam, gdzie ochrona przeciwpożarowa jest źle zorganizowana, a znajomość przepisów i zagadnień profilaktycznych jest obca ogółowi pracowników, bądź też przepisy z tej dziedziny nie są przestrzegane, a wręcz lekceważone.

Czynnikami decydującymi o stanie bezpieczeństwa pożarowego w obiekcie są:

- 1) użytkowy charakter obiektu,
- 2) rodzaj konstrukcji i stopień palności materiałów, z jakich jest wykonany,
- 3) stan techniczny obiektu,
- 4) stan techniczny instalacji użytkowych np. elektrycznej, odgromowej itp.

- 5) znajomość i przestrzeganie podstawowych przepisów i zasad bezpieczeństwa pożarowego przez użytkowników.

Uwzględniając charakter obiektu Szkoły Podstawowej do potencjalnych przyczyn powstania pożaru należy zaliczyć:

Nieostrożność

Jako jedna z najczęstszych przyczyn pożarów, wynika głównie z nieznajomości podstawowych zasad bezpieczeństwa pożarowego, nieprzestrzegania przepisów, niedbalstwa, braku rozważań.

W wyniku nieostrożności pożar w budynku powstać może poprzez:

- używanie otwartego ognia w pomieszczeniach,
- zaproszenie ognia w postaci niedopałka papierosa, zapalki itp.
- pozostawienie bez dozoru odbiorników energii elektrycznej nie przystosowanych do długotrwałej pracy,
- niewłaściwe składowanie materiałów palnych,
- brak stosownego zabezpieczenia wykonywanych prac niebezpiecznych pożarowo.

Instalacje i urządzenia elektroenergetyczne.

Instalacje, urządzenia elektroenergetyczne stanowią potencjalne źródła zagrożenia pożarowego w obiekcie; do najczęstszych przyczyn powstania pożarów w tej grupie należą:

- nadmierne obciążanie instalacji elektrycznych,
- zastosowanie niewłaściwych zabezpieczeń instalacji,
- powstawanie zwarców elektrycznych,
- stosowanie prowizorycznych połączeń,
- eksploataowanie uszkodzonych odbiorników energii elektrycznej,
- stosowanie niewłaściwych instalacji i urządzeń,
- zaniedbywanie okresowych badań stanu technicznego instalacji,
- układanie przewodów elektrycznych bezpośrednio na podłożu palnym.

Prace niebezpieczne pożarowo.

Przyczyną pożaru w przypadku prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo może być między innymi:

- brak przygotowania miejsca prowadzenia prac, - brak oceny zagrożenia pożarowego w rejonie ich wykonywania,
- brak stosownego nadzoru nad prowadzeniem prac,
- nieznanostwo zasad i przepisów przeciwpożarowych przez osoby prowadzące oraz nadzorujące prace niebezpieczne pożarowo,
- brak kontroli miejsca prowadzenia prac po ich zakończeniu,
- brak odpowiedniego wyposażenia miejsca prowadzenia prac w sprzęt przeciwpożarowy.

Niewłaściwe składowanie materiałów palnych.

Niewłaściwe składowanie materiałów palnych stanowi częstą przyczynę powstania i rozprzestrzenienia się pożaru poprzez:

- złą lokalizację miejsc przechowywania i składowania materiałów,
- magazynowanie materiałów w bezpośrednim sąsiedztwie urządzeń grzewczych,
- ogólnego nieładu w miejscach składowania,
- gromadzenia nadmiernych ilości materiałów palnych,
- niezachowanie zasad ostrożności z ogniem w miejscach składowania.

Przyczyny rozprzestrzeniania się pożaru.

Na ogół przyczynami rozprzestrzeniania się pożaru w obiektach tego typu są:

- stosowanie palnych elementów budowlanych, wystroju i wyposażenia wnętrz (kotary, szafy, wykładziny ścienna i podłogowa, podwieszane sufity itp.),
- palne elementy konstrukcyjne budynku,
- niezachowanie wymagania odnośnie odporności ogniowej elementów konstrukcyjnych, z których obiekt jest zbudowany,
- brak, niedostateczna ilość lub niesprawność podręcznego sprzętu gaśniczego,
- nieznanostwo zasad likwidacji pożaru w zarodku oraz nieumiejętne obchodzenie się z podręcznym sprzętem gaśniczym przez pracowników,
- zbyt późne wykrycie pożaru,
- awarie i niesprawności środków alarmowania i łączności,

- nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie ładu i porządku, szczególnie w przedmiocie likwidowania odpadów i materiałów palnych z miejsc, w których ich składowanie jest zabronione,
- warunki budowlane, brak oddzieleń przeciwpożarowych,
- niewłaściwe przygotowanie terenu operacyjnego dla Straży Pożarnej
- brak dojazdów, utrudnione manewrowanie samochodami, utrudnione sprawianie sprzętu, zły stan zaopatrzenia wodnego,
- zmiany w układach komunikacyjnych równoznaczne ze zmianami warunków ewakuacji.

Drogi rozprzestrzeniania się pożaru.

W każdym przypadku (niezależnie od kategorii zagrożenia ludzi czy też gęstości obciążenia ogniowego) podstawową drogą rozprzestrzeniania się pożarów są wszelkiego rodzaju kanały i szyby wentylacyjne i klimatyzacyjne, kanały i szachty kablowe oraz wszelkie przestrzenie powyżej sufitami podwieszanymi, w których z biegiem lat gromadzą się duże ilości palnych pyłów zachowujące się w chwili zapłonu jak lont, przyczyniając się do szybkiego przeniesienia ognia do sąsiednich pomieszczeń i na inne kondygnacje.

W obiektach biurowych poza ww. drogami rozprzestrzeniania się pożaru istnieje dodatkowo możliwość przenoszenia się pożaru poprzez okładziny ścienne i wykładziny podłogowe oraz niejednokrotnie składowane na drogach komunikacyjno-ewakuacyjnych szafy i regały drewniane z dokumentacją oraz urządzenia z palnymi obudowami (np. xero).

W obiektach i pomieszczeniach magazynowych rozprzestrzenianie pożaru następuje również poprzez magazynowane materiały (np. papier, książki, meble). W wielu przypadkach składowana jest zbyt duża ilość materiałów powodujących przekroczenie dopuszczalnych wartości gęstości obciążenia ogniowego, dla których wyznaczono odporność konstrukcji nośnych; takie przypadki powodują naruszenie konstrukcji nośnych i utratę zaprojektowanej nośności i szczelności ogniowej, a tym samym rozprzestrzenianie się pożaru do sąsiednich pomieszczeń.

ROZDZIAŁ IV

Sposoby zapobiegania możliwości powstania pożaru.

Zapobieganie możliwości powstania pożaru polega na podejmowaniu przedsięwzięć prewencyjnych jak i rozwiązań operacyjno-technicznych mających na celu

eliminowanie potencjalnych przyczyn jego powstania. W celu ograniczenia możliwości powstania pożaru należy przestrzegać poniższych zasad.

Przestrzeganie zasad zapobiegających powstanie pożaru

W obiekcie oraz na terenie przyległym do niego jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działań ratowniczych lub ewakuacji, a w szczególności:

1. używanie otwartego ognia, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon występujących materiałów:
 - a) w strefie zagrożenia wybuchem, z wyjątkiem urządzeń przeznaczonych do tego celu,
 - b) w miejscach występowania materiałów niebezpiecznych pożarowo,
 - c) w miejscach występowania innych materiałów palnych, określonych przez właściciela lub zarządcę i oznakowanych zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa;
2. użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia;
3. garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu;
4. rozgrzewanie za pomocą otwartego ognia smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi, przy czym jest dopuszczalne wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowanych obiektach, a w pozostałych, jeżeli zostaną zastosowane odpowiednie, przeznaczone do tego celu podgrzewacze;
5. rozpalamie ognisk lub wysypywanie gorącego popiołu i żużla, w miejscu umożliwiającym zapalenie się materiałów palnych albo sąsiednich obiektów oraz w mniejszej odległości od tych obiektów niż 10 m;
6. użytkowanie elektrycznych urządzeń ogrzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta;
7. przechowywanie materiałów palnych oraz stosowanie elementów wystroju i wyposażenia wewnątrz z materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:
 - a) urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 373,15 K (100°C),
 - b) linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji piorunochronnej oraz czynnych rozdzielnic prądu elektrycznego, przewodów elektrycznych siłowych i gniazd wtykowych siłowych o napięciu powyżej 400 V;

8. stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki;
9. instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, jak wyłączniki, przełączniki, gniazda wtyczkowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem;
10. składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości;
11. zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie;
12. lokalizowanie elementów wystroju wnętrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wartości wymaganych w przepisach techniczno-budowlanych;
13. uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do:
 - gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
 - przeciwwybuchowych urządzeń odciążających,
 - źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
 - wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,
 - wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej.

Przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych należy:

1. wszystkie czynności związane z wytwarzaniem, przetwarzaniem, obróbką, transportem lub składowaniem materiałów niebezpiecznych wykonywać zgodnie z warunkami ochrony przeciwpożarowej lub według wskazań ich producenta;
2. utrzymywać ilość materiału niebezpiecznego znajdującego się na stanowisku pracy nie większą niż dobowe zapotrzebowanie lub dobowa produkcja, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej;
3. przechowywać zapas materiałów niebezpiecznych przekraczający wielkość określoną w pkt 2 w oddzielnym magazynie przystosowanym do takiego celu;
4. przechowywać materiały niebezpieczne w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu w następstwie procesu składowania lub wskutek wzajemnego oddziaływania;
5. przechowywać ciecze o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (55°C) wyłącznie w pojemnikach, urządzeniach i instalacjach przystosowanych do tego celu, wykonanych z materiałów co najmniej trudno zapalnych, odprowadzających

ładunki elektryczności statycznej, wyposażonych w szczelne zamknięcia i zabezpieczonych przed stłuczeniem.

Ponad to powinny być przestrzegane następujące zasady ogólne:

1. Materiały niebezpieczne pożarowo nie powinny być przechowywane w pomieszczeniach piwnicznych, na poddaszach i strychach, w obrębie klatek schodowych i korytarzy oraz w innych pomieszczeniach ogólnie dostępnych, jak również na tarasach, balkonach i loggiach.
2. Przy stosowaniu w pomieszczeniach cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 210°C należy zapewnić skuteczną wentylację.
3. Instalacje i urządzenia techniczne będące wyposażeniem obiektu, powinny pod względem bezpieczeństwa pożarowego odpowiadać warunkom technicznym określonym w Polskich Normach oraz przepisach szczególnych.
4. Eksploatacja instalacji i urządzeń, których stan techniczny może przyczynić się do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia - jest zabronione.
5. Instalacje i urządzenia techniczne należy użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymogami ustalonymi przez producenta, w szczególności należy poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji.

Badania i pomiary instalacji wewnętrznych w obiekcie.

- **Instalacja elektryczna** - pomiar rezystancji izolacji przewodów roboczych instalacji (parametru mającego wpływ na zagrożenie pożarowe) **nie rzadziej niż raz na 5 lat**. Regulacja w Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (tekst jednolity - Dz.U.Nr 106 z 2000 r. poz. 1226 z późn. zm.).
- **Instalacja odgromowa** - sprawdzanie stanu technicznego instalacji odgromowej **nie rzadziej niż raz na 5 lat** lub w przypadku remontu instalacji. Regulacja w Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (tekst jednolity - Dz.U.Nr 106 z 2000 r. poz. 1226 z późn. zm.)
- **Instalacja wentylacyjna** - sprawdzanie drożności przewodów wentylacyjnych **nie rzadziej niż raz w roku**. Regulacja w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U.Nr 121 z 2003 r. poz. 1138).

Obowiązki właściciela i administratora obiektu w zakresie zapobiegania możliwości powstania pożaru

Właściciel i administrator obiektu zobowiązani są do:

1. umieszczania w miejscach widocznych wykazu telefonów alarmowych oraz instrukcji postępowania na wypadek pożaru,
2. oznakowania zgodnie z Polskimi Normami:
 - dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń, w których w myśl przepisów techniczno-budowlanych wymagane są co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne, w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji,
 - miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic,
 - miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - lokalizacji przeciwpożarowych wyłączników prądu,
 - pomieszczeń, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo,
 - drabin ewakuacyjnych, rękawów ratowniczych, pojemników z maskami uciezkowymi, miejsc zbiórki do ewakuacji, miejsc lokalizacji kluczy do wyjść ewakuacyjnych,
3. utrzymania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,

Rozdział V

Zabezpieczenie prac pożarowo niebezpiecznych.

Przez prace pożarowo niebezpieczne należy rozumieć przede wszystkim prace wykonywane przy użyciu ognia otwartego oraz w wysokich temperaturach (spawanie gazowe i elektryczne, cięcie, lutowanie, zgrzewanie itp.). Prace niebezpieczne pożarowo jak prace remontowo budowlane, związane z użyciem ognia otwartego, prowadzone wewnątrz budynku lub na przyległym do niego terenie, należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

1. Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pożarowo wykonawca jest zobowiązany:

- 1) ocenić zagrożenie pożarowe miejsca w którym te prace będą wykonywane,
- 2) ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu nie dopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu,

3) należy wyznaczyć osobę odpowiedzialną za zabezpieczenie miejsca po zakończonych pracach. Dokonywać sprawdzeń co godzinę w tych miejscach. Kontrolowanie powinno odbywać się przez osiem godzin od chwili zakończenia prac.

4) sporządzić protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac według załącznika nr 2 (wzór na końcu niniejszej instrukcji).

2. Rozpoczęcie prac niebezpiecznych pożarowo może nastąpić wyłącznie po uzyskaniu przez wykonawcę pisemnego zezwolenia na ich przeprowadzenie. Wzór zezwolenia określa załącznik nr 3 (wzór na końcu Instrukcji).

3. Wytyczne zabezpieczania prac pożarowo niebezpiecznych.

1) przygotowanie budynku i pomieszczeń do prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo polega na:

a) oczyszczeniu pomieszczeń lub miejsc gdzie będą wykonywane prace z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń,

b) odsunięciu na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkich przedmiotów palnych,

c) zabezpieczeniu przed działaniem rozprysków spawalniczych, wszelkich materiałów i urządzeń palnych, których usunięcie na bezpieczną odległość nie jest możliwe, przez osłonięcie ich arkuszami blachy, płytami gipsowymi, kocem gaśniczym,

d) sprawdzeniu, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie wskutek przewodnictwa ciepłego, lub rozprysków spawalniczych, nie wymagają zastosowania lokalnych zabezpieczeń,

e) uszczelnieniu materiałami niepalnymi wszelkich przelotowych otworów instalacyjnych, kablowych, wentylacyjnych znajdujących się w pobliżu miejsca prowadzonych prac,

f) zabezpieczeniu przed rozpryskami spawalniczymi lub uszkodzeniami mechanicznymi przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacyjnych z palną izolacją o ile znajdują się w zasięgu zagrożenia spowodowanego pracami pożarowo niebezpiecznymi,

g) w miejscu prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo powinien znajdować się sprzęt gaśniczy umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru. Po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo należy poddać kontroli miejsca w którym prace były wykonywane oraz rejony przyległe. Prace niebezpieczne pożarowo mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego uprawnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje,

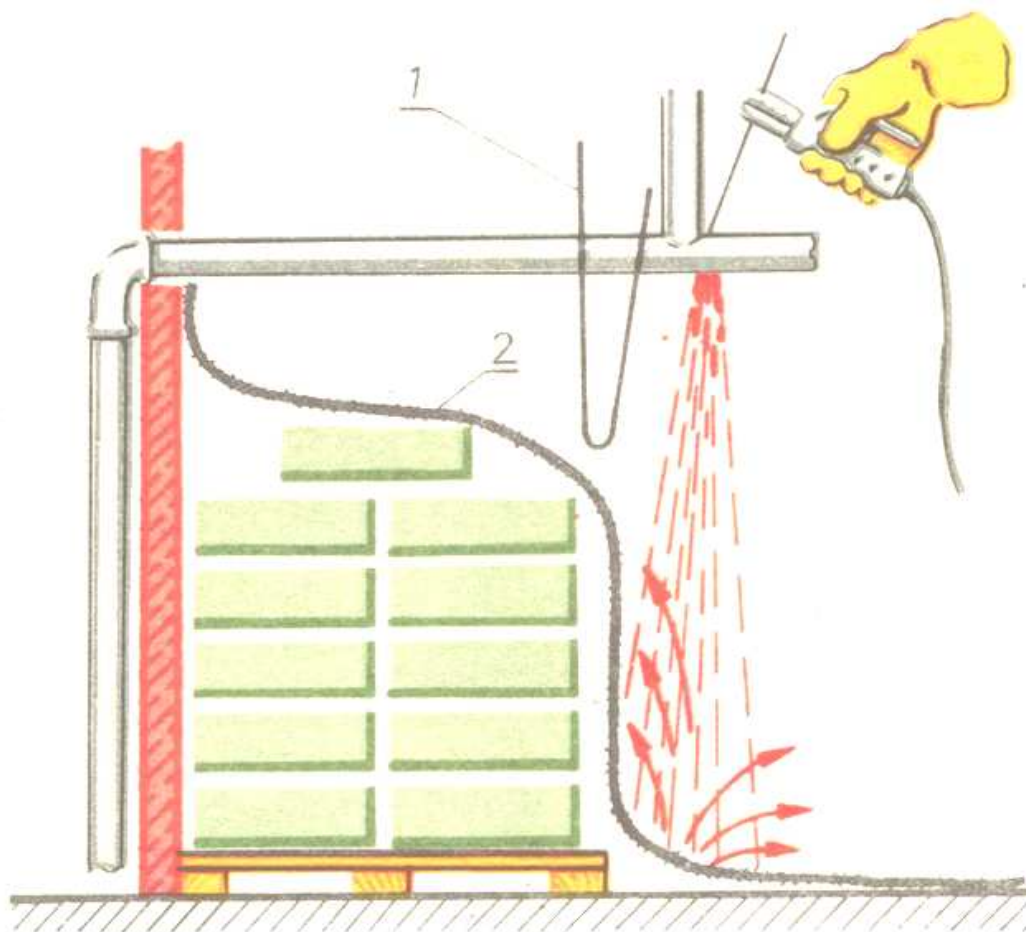
h) przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pożarowo należy zapoznać osoby, które będą prowadziły te prace z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie ich wykonywania, oraz rodzajem przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania wybuchu lub pożaru,

i) sprzęt używany do wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru,

4. Ustalenia organizacyjne:

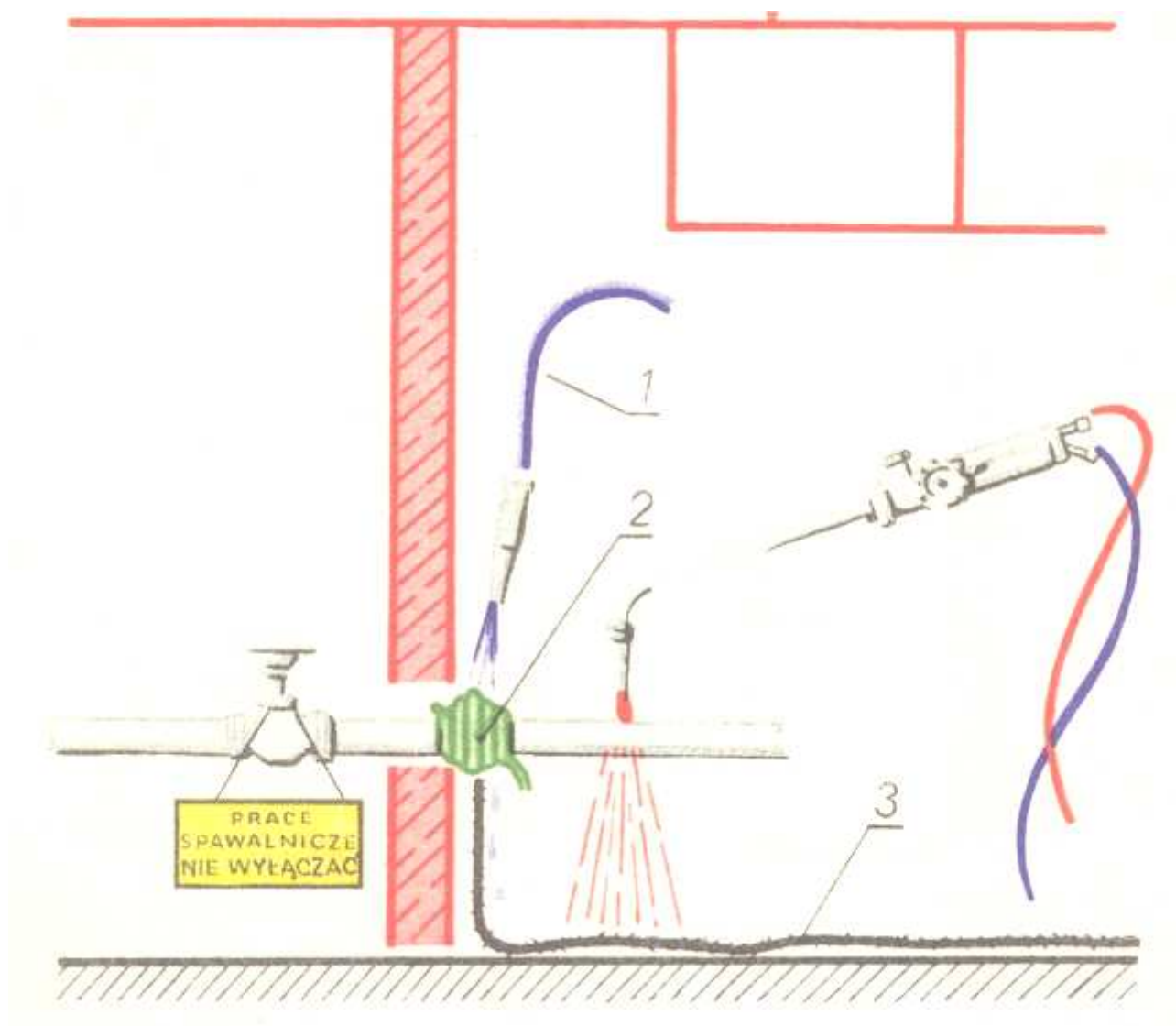
a) całkowitą odpowiedzialność za zabezpieczenie pod względem pożarowym prowadzonych prac, ponosi wykonawca tych prac,

b) zapis o odpowiedzialności wykonawcy za bezpieczne pod względem pożarowym prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo powinien znaleźć się w umowie, a jeżeli prace prowadzone są w trybie zlecenia bez umownego, w oddzielnym oświadczeniu a fakt przyjęcia do wiadomości przez wykonawcę tego zapisu powinien być potwierdzony czytelnym podpisem.

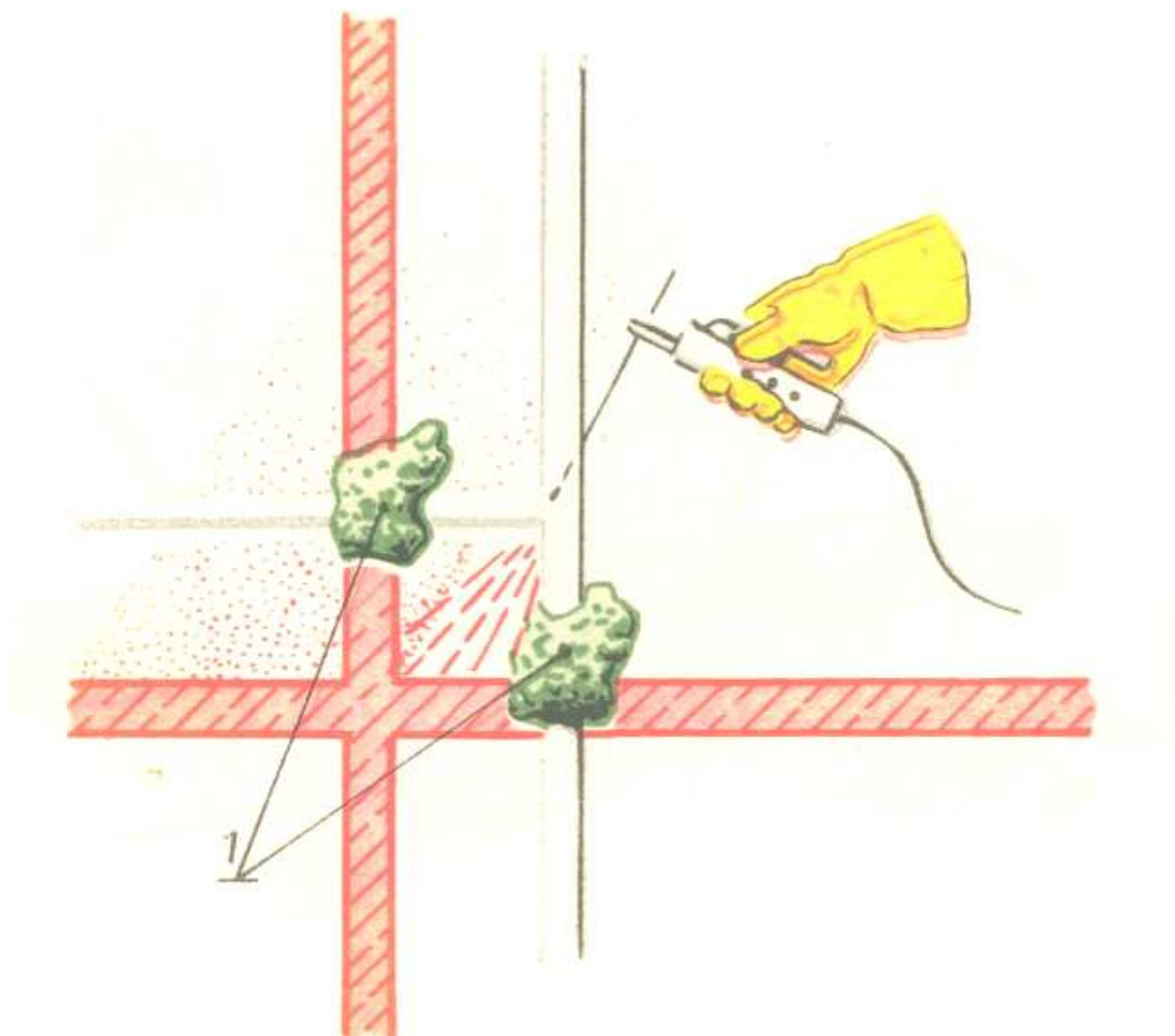
Rys.1

Palne materiały, których usunięcie poza zasięg rozprysków spawalniczych jest niemożliwe, osłaniamy w sposób gwarantujący bezpieczeństwo: 1-ekran z blachy, 2-koc gaśniczy

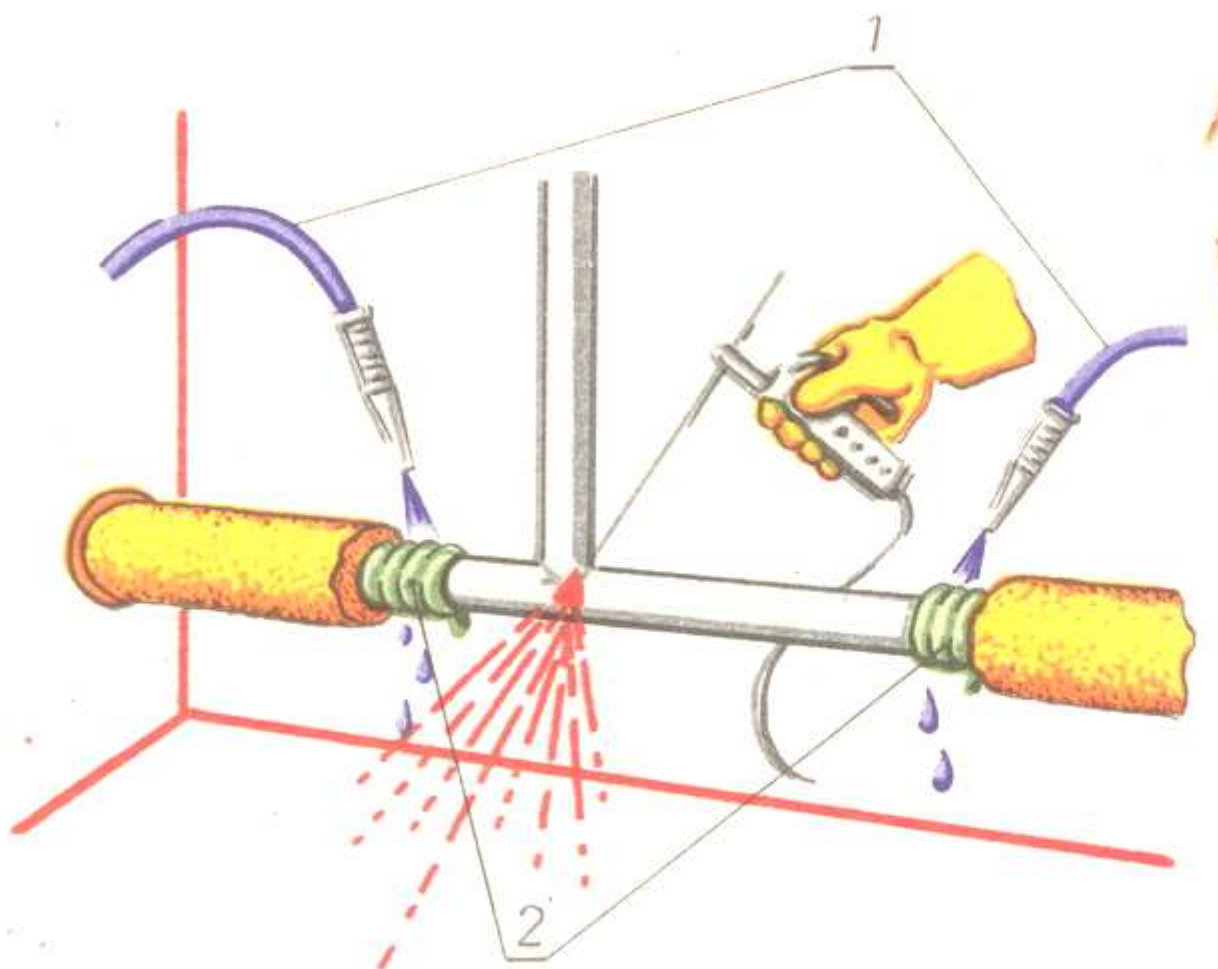
Rys. 2

Spawane przewody, części maszyn i urządzeń oraz elementy konstrukcji budowlanych stykające się z materiałami palnymi lub przebiegające w pobliżu nich należy skutecznie chłodzić: 1-przewód doprowadzający wodę, 2-zwoje sznura z włókna niepalnego, 3-koc gaśniczy

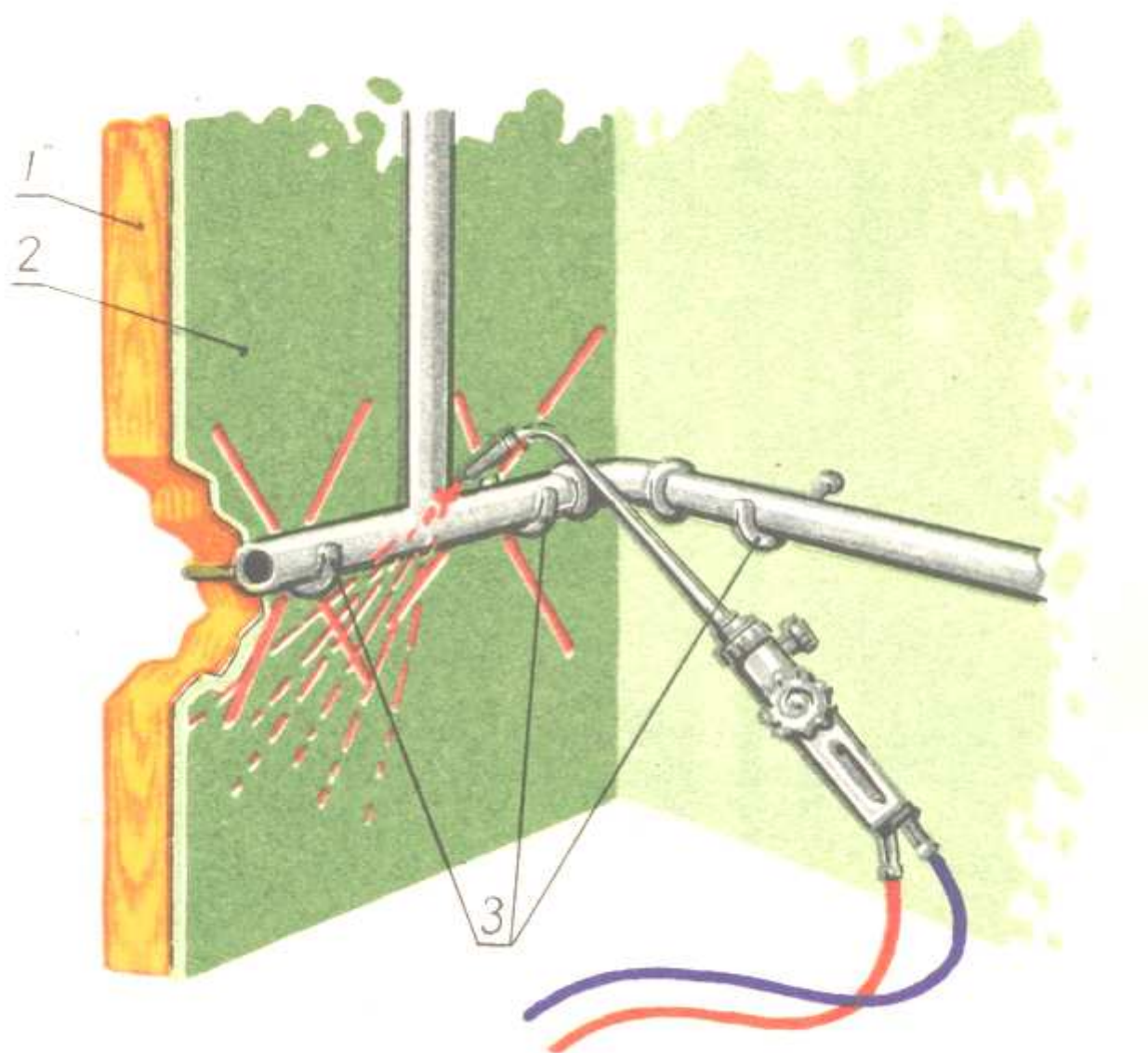
Rys.3

Wszystkie otwory i szczeliny prowadzące do sąsiednich pomieszczeń i pozostające w zasięgu rozprysków spawalniczych powinny być uszczelnione za pomocą niepalnego materiału - 1

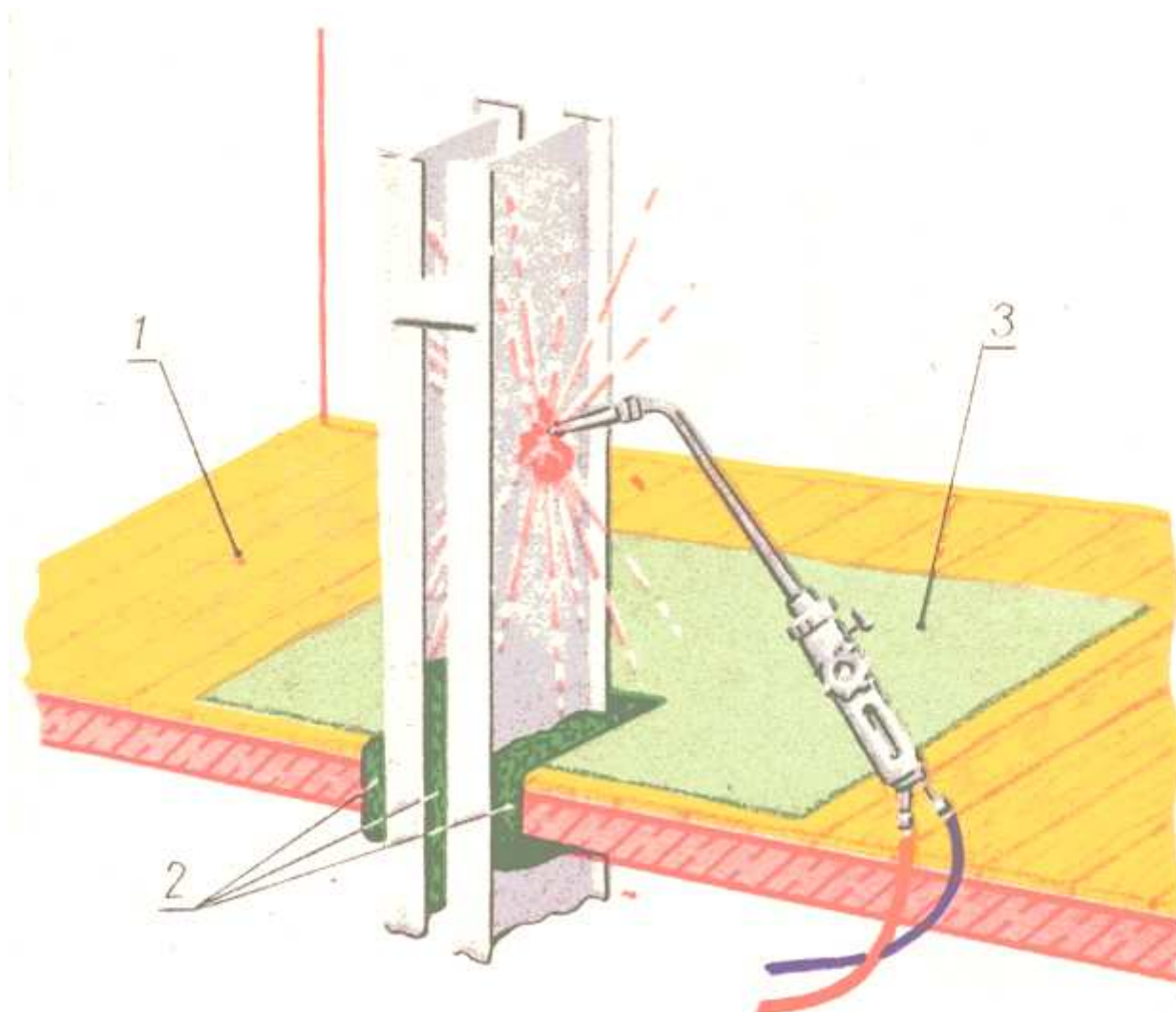
Rys. 4

Z izolowanych rurociągów, na których prowadzi się prace spawalnicze, należy usunąć izolację cieplną na odcinku gwarantującym bezpieczeństwo, a w razie potrzeby (izolacja łatwopalna) chłodzić skutecznie np. sposobem pokazanym na rysunku: 1-przewody doprowadzające wodę, 2-zwoje sznura z włókna niepalnego

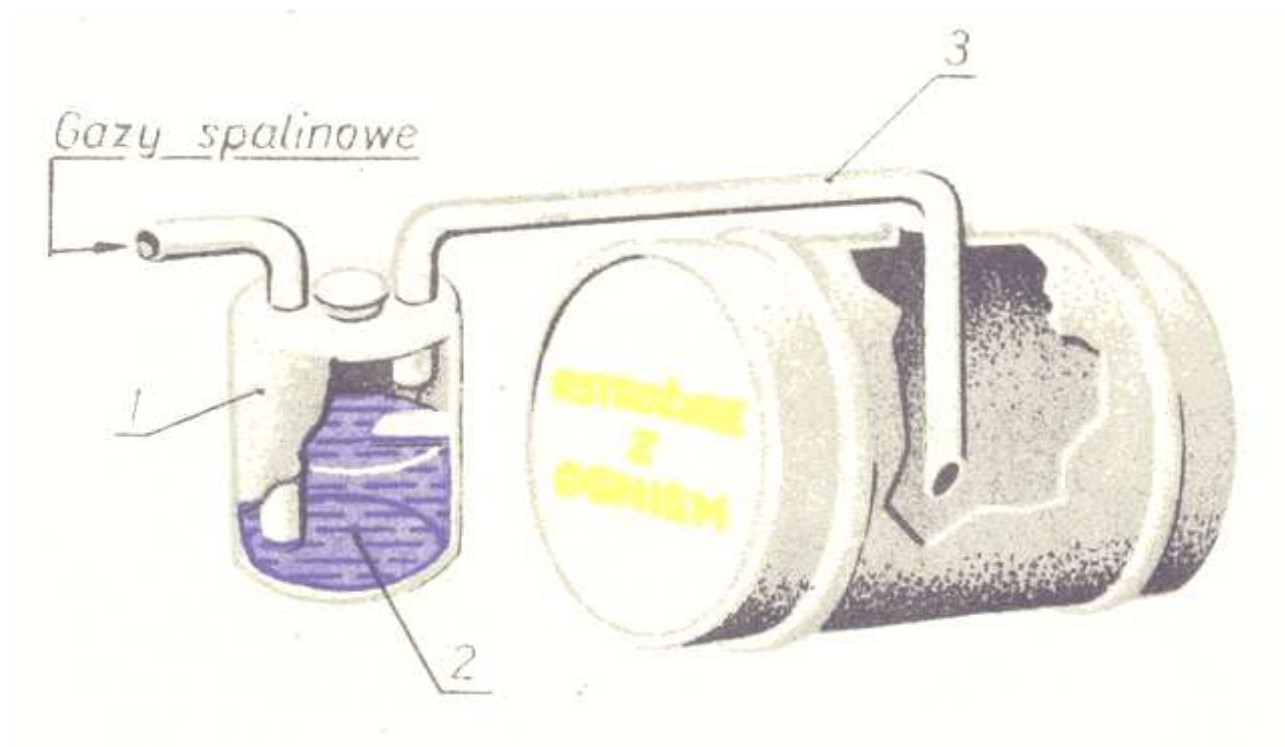
Rys. 5

Elementy instalacji rozgrzewające się przy spawaniu bezpośrednio od płomienia lub na drodze przewodnictwa cieplnego, stykające się z materiałami palnymi, należy zdemontować lub skutecznie chłodzić: 1-palna ścianka, 2-niepalna wykładzina, 3-haki podtrzymujące instalację

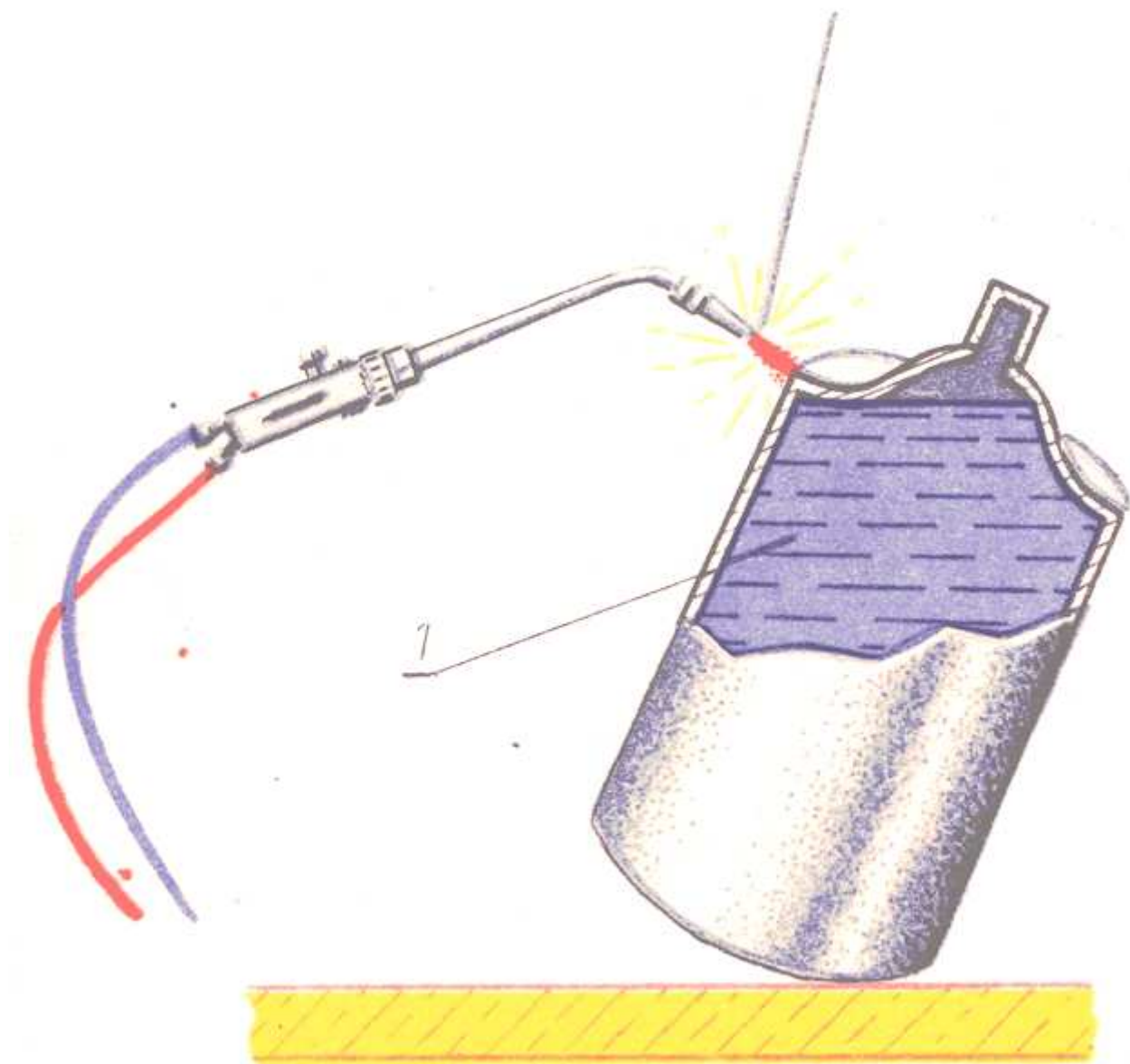
Rys. 6

Sposób prawidłowego spawania elementu metalowego konstrukcji przechodzącego przez drewniany strop: 1-drewniany strop, 2-szczeliwo z materiału niepalnego, 3-materiał niepalny (np. koc gaśniczy)

Rys. 7

Cięte lub spawane pojemniki, mogące zawierać gazy lub pary cieczy palnych, należy przed przystąpieniem do prac wypełnić gazem obojętnym, np. gazami spalinowymi z silnika samochodowego podawanymi przez łapaczkę iskier: 1-łapaczka iskier, 2-woda, 3-przewód doprowadzający gazy do wnętrza pojemnika

Rys. 8

Niewielkie pojemniki, mogące zawierać palne gazy lub pary cieczy palnych, zabezpieczamy skutecznie przed zapaleniem lub wybuchem napełniając je wodą - 1

ROZDZIAŁ VI

Zasady rozmieszczania podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasady jego obsługi i użycia.

Zasady ogólne:

1. Podręczny sprzęt gaśniczy przeznaczony jest do gaszenia pożarów w pierwszej fazie ich powstawania. Do podręcznego sprzętu gaśniczego zalicza się wszelkiego rodzaju gaśnice (płynowe, pianowe, proszkowe, śniegowe), małe agregaty gaśnicze (do 25 kg. środka gaśniczego) oraz koce gaśnicze. Przy ustalaniu rodzaju sprzętu gaśniczego stosuje się następujące zasady:

a) do gaszenia pożarów grupy A (w których występuje zjawisko spalania żarowego, np. drewna, papieru, tkanin) stosuje się gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe.

b) do gaszenia pożarów grupy B (cieczy palnych i substancji stałych topiących się pod wpływem temperatury, benzyn, alkoholi, olejów, tłuszczów, lakierów) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe, proszkowe lub halonowe,

c) do gaszenia pożarów grupy C (gazów palnych, np. propanu, acetylenu, gazu ziemnego) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe, śniegowe lub halonowe,

2. Przy rozmieszczaniu podręcznego sprzętu gaśniczego należy przestrzegać następujących zasad:

a) sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych i widocznych - przy wejściach i klatkach schodowych, przy przejściach, na korytarzach. W pomieszczeniach przy wyjściach na zewnątrz,

b) w budynkach wielokondygnacyjnych sprzęt umieszcza się w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeśli jest taka możliwość.

c) miejsca wyznaczone na sprzęt należy oznakować zgodnie z Polską Normą PN-92/N-01256/01.

d) do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości, co najmniej 1m.

e) sprzęt należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki, miejsca silnie nasłonecznione),

d) odległość dościa do sprzętu nie powinna być większa niż 30 m.

e) 2kg środka gaśniczego zabezpiecza 100 m² powierzchni budynku.

GAŚNICE PROSZKOWE

Gaśnice i agregaty proszkowe cechuje wysoka skuteczność gaśnicza proszków, opierająca się przede wszystkim na ich działaniu inhibitującym (przerwywającym) proces spalania będący reakcją chemiczną. Proszki przeznaczone są do gaszenia pożarów grupy A, B, C i E (drewna, papieru, tkanin, cieczy, gazów palnych oraz urządzeń elektrycznych pod napięciem). Gaśnice i agregaty proszkowe stosuje się przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa uszkodzenia materiałów i urządzeń szczególnie cennych, które przy stosowaniu innych środków gaśniczych, a zwłaszcza wody i piany mogą ulec zniszczeniu. Ograniczenie stosowania proszków ma miejsce przede wszystkim w aparaturze i urządzeniach precyzyjnych, ponieważ proszek może spowodować zatarcie elementów ruchomych. Ze względu na wysokie ciśnienie robocze gaśnic i agregatów proszkowych, mają one zdolność do zasięgu rzutu strumienia proszku na odległość od 5 do 8 m. dla gaśnic i 12 m dla agregatu proszkowego. Mogą być eksploatowane w temperaturach od -26°C do 30°C.

GAŚNICE ŚNIEGOWE.

Gaśnice i agregaty śniegowe przeznaczone są do gaszenia pożarów cieczy palnych, gazów tj. grupy pożarów B,C, i E (np. metan. propan. acetylen) oraz pożarów instalacji i urządzeń elektrycznych, znajdujących się pod napięciem. Działanie gaśnicze dwutlenku węgla polega na silnym oziębieniu palących się materiałów oraz zmniejszeniu stopnia nasycenia mieszaniny palnej z tlenem. Ze względu na lekkość śniegu nie zaleca się stosowania gaśnic śniegowych na wolnym powietrzu i na wietrze. W takich przypadkach znacznie skuteczniejsze są agregaty śniegowe, dysponujące znacznym zasobem CO₂. Obecnie na rynku znajdują się gaśnice śniegowe - o zawartości 5 kg CO₂. Gaśnice wyposażone są w wąż o długości 1 m. Gaśnice śniegowe są zdolne do pracy w temperaturach od -25°C do 30°C. Stężenie dwutlenku węgla w pomieszczeniu powyżej 5% jest duszące a powyżej 8%, trujące. Należy być ostrożnym przy użyciu gaśnic

śniegowych w małych pomieszczeniach. Po akcji gaśniczej dokładnie przewietrzyć pomieszczenie.

HALONY.

Halony to nazwa ciekłych związków chemicznych o niskich temperaturach wrzenia i parowania. Pary halonów są cięższe od powietrza (od 2 do 8 razy). Najskuteczniejszy ze znanych środków gaśniczych, toksyczny, drogi w produkcji i wycofywany ze względu na ochronę środowiska. Obecnie powstaje wiele modyfikacji związków halonu dążących do ograniczenia jego szkodliwości. Halony zaliczane są do uniwersalnych środków gaśniczych. Wadą halonów są toksyczne pary, które przy większych stężeniach i przy dłuższym działaniu są groźne, szkodliwy dla środowiska, silnie korodujący, stosowany jest głównie do gaszenia silników i instalacji paliwowych, płynów łatwopalnych i gazów. Halony powodują korozję, nie zaleca się stosować do gaszenia materiałów żarzących się (drewno, węgiel, koks) i konstrukcji drewnianych oraz metali lekkich. Od roku 1993 nie wydaje się atestów na urządzenia i gaśnice halonowe.

HYDRANTY WEWNĘTRZNE.

Wewnętrzna sieć hydrantowa jest zaliczana do stałych urządzeń gaśniczych wodnych. Sieć hydrantowa składa się z nawodnionych rur wodociągowych zakończonych zaworami hydrantowymi. Zawór hydrantowy jest usytuowany wraz z odcinkiem węża i prądownicą w szafce hydrantowej.

Użycie hydrantu w przypadku powstania pożaru polega na:

- otwarciu szafki hydrantowej,
- rozwinięciu węża połączonego z zaworem i prądownicą,
- odkręceniu zaworu hydrantowego,
- skierowaniu strumienia wody do ogniska pożaru przy pomocy prądownicy wodnej.

Hydranty wewnętrzne są przeznaczone do gaszenia pożarów grupy A., np. papieru, tkanin.

Hydrantu nie należy używać do gaszenia instalacji i urządzeń elektrycznych pod napięciem - grozi porażeniem.

Szafki hydrantowe powinny być wyposażone w kompletny zawór, węże i prądownice.

WODA.

Woda jest naturalnym środkiem gaśniczym występującym w przyrodzie. Posiada bardzo duże ciepło właściwe a więc do ogrzania się i wyparowania pochłania duże ilości ciepła (ze środowiska pożaru), zwilża płonący materiał, wytworzona para rozcieńcza atmosferę tlenu w środowisku pożaru, podawana pod ciśnieniem „zbija” płomień, wnika w pory i szczeliny, zatapia materiał przy podawaniu w dużej ilości.

Woda przewodzi prąd elektryczny, wchodzi w reakcje z niektórymi materiałami powodując zagrożenie np. z sodem, potasem, karbidem, nie miesza się z paliwami które będąc lżejsze od wody rozplývają się po jej powierzchni, powoduje kipienie płonących olejów i smoły, gwałtownie ochładzając rozgrzane części maszyn może powodować ich uszkodzenie (pękanie, trwałe odkształcenia konstrukcji, itp.).

Stosuje się do gaszenia materiałów organicznych stałych, np. drewna, słomy, papieru, tkanin, gumy, tworzyw sztucznych, alkoholi, do chłodzenia powierzchni zbiorników i konstrukcji budowlanych, płonących traw i lasów.

KOC GAŚNICZY.

Wykonany jest w postaci płachty z tkaniny azbestowo-bawełnianej lub obecnie częściej z włókna szklanego o powierzchni 1,5 na 2 m. jest całkowicie niepalny. Przechowuje się go w specjalnych futerałach . Służy do tłumienia pożaru w pierwszej fazie przez odcięcie dopływu powietrza do palącego się przedmiotu. Nadaje się do gaszenia pożarów grupy A, B, C. Sposób użycia: - wyjąć koc z futerału, rozłożyć i szczelnie przykryć palący się przedmiot. W przypadku gaszenia ludzi należy osobę przewrócić i przykryć kocem, zostawiając możliwość swobodnego oddychania.

ROZDZIAŁ VII

Organizacja i warunki ewakuacji.

1. Nadrzędnym celem, któremu muszą być podporządkowane inne zadania, jest ratowanie życia ludzkiego. Każdy pracownik powinien dokładnie znać wszystkie drogi ewakuacyjne oraz możliwości wydostania się z pomieszczenia, w którym pracuje lub przebywa. Drogi ewakuacyjne są to korytarze, klatki schodowe, drzwi na drogach

ewakuacyjnych, schody i wyjścia ewakuacyjne prowadzące na zewnątrz budynku lub do innej strefy pożarowej.

2. W przypadku zagrożenia powodującego konieczność ewakuacji osób i mienia z obiektu decyzję wydaje osoba najstarsza funkcją lub osoba przez nią upoważniona, odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób i mienia, znajdująca się aktualnie w budynku. Decyzja ta musi zawierać informacje o zakresie ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania obiektu.

3. Przed ogłoszeniem alarmu i rozpoczęciem ewakuacji należy ustalić:

1) źródła zagrożenia, lokalizację pożaru, kierunek rozprzestrzeniania się ognia, dymów i gazów toksycznych będących produktami spalania,

2) ilość osób bezpośrednio zagrożonych, przewidzianych do ewakuacji w pierwszej kolejności,

3) stan fizyczny i psychiczny osób przewidzianych do natychmiastowej ewakuacji,

4) ilość osób zagrożonych pośrednio, przewidzianych do ewakuacji w późniejszym terminie,

5) drogi i kierunki ewakuacji.

4. Niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające w budynku o powstałym zagrożeniu, jego charakterze oraz konieczności ewakuacji.

5. Alarm o niebezpieczeństwie i konieczności rozpoczęcia ewakuacji powinien być ogłoszony za pomocą gońców lub innych dostępnych środków łączności (np. telefon).

Po ogłoszeniu alarmu, osoby prowadzące zajęcia oraz kierownicy działów wyprowadzają studentów oraz pracowników na korytarz i kierują ich do wyjścia z budynku. W pierwszej kolejności należy ewakuować studentów i pracowników z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub, które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz z pomieszczeń z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacyjnych może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Należy dążyć też do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej (z różnych względów) zdolności poruszania się. Natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.

6. Kierujący akcją wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji poszczególnych grup ewakuowanych. Ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji mienia, określając sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia. Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych przedmiotów, urządzeń i dokumentacji.

7. Osoby wyznaczone do prowadzenia ewakuacji powinny ściśle współpracować z kierującym akcją i wykonywać jego polecenia.

8. W przypadku odcięcia dróg wyjścia dla ewakuowanych, znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać ludzi w miejscu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę istniejących warunków ewakuować na zewnątrz, przy pomocy sprzętu ratowniczego, przybyłych jednostek straży pożarnych lub innych jednostek ratowniczych.

9. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji nachylonej starając się trzymać głowę jak najniżej ze względu na to, że w dolnych partiach pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych panować będzie mniejsze zadymienie. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłaniać tkaniną zmoczoną w wodzie - sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez silnie zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian by nie stracić orientacji, co do kierunku ruchu.

10. Po zakończeniu ewakuacji należy w miarę możliwości dokładnie sprawdzić czy wszyscy studenci i pracownicy opuścili budynek.

11. Z chwilą przybycia jednostek straży pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący ewakuacją zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji - dowódcy przybyłej jednostki taktycznej straży pożarnej, a następnie podporządkowanie się poleceniom wydanym przez tegoż dowódcę.

Obowiązki osób przebywających w obiekcie na wypadek ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego:

1. Przerwać natychmiast zajęcia i pracę.

2. Wyprowadzić studentów i pracowników na korytarze i skierować ich do najbliższej klatki schodowej a następnie do wyjścia z budynku (Wyjście Ewakuacyjne).

3. W czasie trwania ewakuacji zachować ciszę i spokój.

4. Należy iść szybko, ale nie wyprzedzać innych aby nie powodować zamieszania.
4. Nie wolno zatrzymywać się, ani poruszać w kierunku przeciwnym do kierunku ewakuacji.

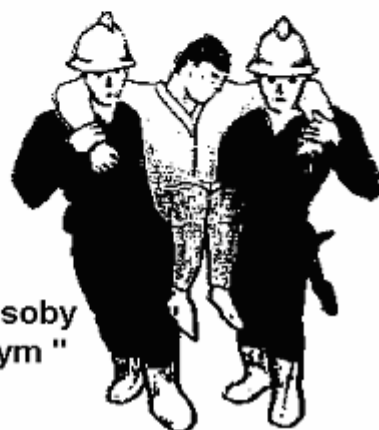
**Sposoby ewakuacji osób o ograniczonej zdolności poruszania się,
bez użycia specjalistycznego sprzętu ratowniczego**

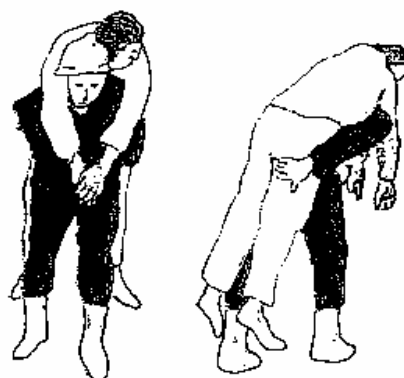
Wyprowadzanie przez jedną osobę

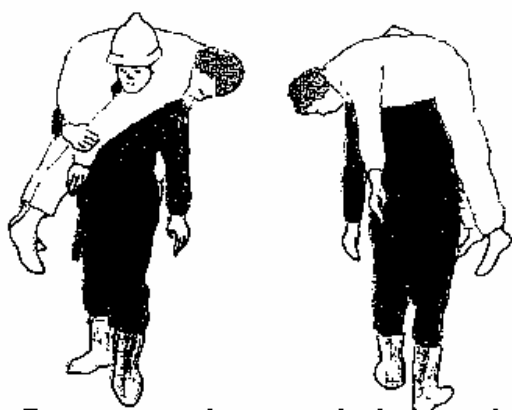
Wyprowadzanie przez dwie osoby

**Przenoszenie przez dwie osoby
sposobem " kombinowanym "**

Przenoszenie przez jedną osobę chwytem "tłumokowym"

Przenoszenie przez jedną osobę chwytem "strażackim"

Przenoszenie przez jedną osobę chwytem "na barana"

Ewakuacja i zjawisko paniki.

Szczególnego znaczenia nabiera zapobieganie skutkom paniki, której możliwość istnieje zawsze, nie tylko w przypadku powstania pożaru, wybuchu lub katastrofy, czy innego wypadku, ale i w przypadku niewielkiego zadymienia. Ludzie wchodzący w skład grupy ogarniętej paniką całkowicie tracą swoje indywidualne cechy osobowości i stają się elementem groźnego, niszczącego tłumu, który nie kieruje się żadnymi przesłankami logicznego myślenia i rzeczywistej oceny sytuacji. Grupa ogarnięta paniką może sparaliżować i uniemożliwić prowadzenie akcji ratowniczej i zorganizowanego działania. Może w ślepym instynkcie szukania ratunku spotęgować zagrożenie własne, ratowników i przyczynić się do innych groźnych wypadków. Przeciwdziałanie panice jest niezmiernie trudne. Dokonać tego mogą tylko ludzie o dużej indywidualności i autorytecie wśród ogarniętych paniką.

Przykładami środków przeciwdziałania panice są:

- 1) osobisty przykład,
- 2) zdecydowany nakaz,
- 3) wykazanie nierealności niebezpieczeństwa,
- 4) przeciwstawienie groźby większego niebezpieczeństwa,
- 5) zagrożenia użyciem siły,
- 6) użycie siły,

Opanowanie tłumu ogarniętego paniką, prącego naprzód, jest bardziej możliwe do wykonania dla osób znajdujących się z tyłu tłumu, niż na jego czele. W czasie akcji ratowniczej najczęściej występują małe formy paniki, której ulegają grupy lub pojedyncze osoby, znajdujące się w rzeczywistym lub urojonym niebezpieczeństwie, tracąc poczucie rzeczywistości i podejmując nieprzemyślane, bezcelowe i niebezpieczne działanie, np. wyskakiwanie z okien czy chowanie się w trudno dostępnych miejscach. Przybycie ratownika z zewnątrz powoduje przekonanie, że zagrożenie nie jest niebezpieczne i istnieją drogi ratunku.

Obowiązki osób na wypadek ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego.

1. Dziekan, kierownik jednostki organizacyjnej lub administrator obiektu:

- 1) zarządza przygotowanie pracowników i studentów do ewakuacji,
- 2) wydaje polecenie ewakuacji,
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za ewakuację,

4) wydaje polecenie ewakuacji mienia ruchomego, a w szczególności przedmiotów wartościowych, dokumentów, materiałów łatwopalnych i wybuchowych z rejonów zagrożonych pożarem,

5) przed opuszczeniem budynku sprawdza czy wszystkie osoby zostały wyprowadzone,

2. Obowiązki pozostałych pracowników w przypadku ogłoszenia alarmu pożarowego:

1) natychmiastowego przerwania pracy,

2) brania czynnego udziału w akcji ewakuacyjnej,

3) wykonywania poleceń prowadzącego akcję ratowniczo - gaśniczą.

Szczegółowy plan ewakuacji poszczególnych kondygnacji obiektu przedstawia załącznik do instrukcji.

ROZDZIAŁ VIII

Zasady postępowania na wypadek pożaru.

Każdy, kto zauważy nawet najmniejszy pożar zobowiązany jest natychmiast alarmować:

- 1) osoby znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie pożaru,
- 2) Państwową Straż Pożarną **tel. 998**,
- 3) Administratora obiektu, Dziekana

Należy zachować spokój i nie dopuścić do paniki. Po uzyskaniu telefonicznego połączenia ze Strażą Pożarną należy wyraźnie podać:

- dokładny adres, nazwę obiektu lub jego części, w której powstał pożar,
- co się pali,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego,
- nr telefonu z którego się mówi i swoje nazwisko.

UWAGA: ODŁOŻYĆ SŁUCHAWKĘ DOPIERO PO OTRZYMANIU
POTWIERDZENIA PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA, ODCZekaĆ CHWILĘ
PRZY TELEFONIE NA EWENTUALNE SPRAWDZENIE.

W razie potrzeby alarmować inne służby - np. Pogotowie Ratunkowe, Policję, Pogotowie Energetyczne, Pogotowie Sieci Wodociągowej itp.

Akcja ratowniczo-gaśnicza.

Równocześnie z alarmowaniem Jednostek PSP należy przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego oraz do ewakuacji ludzi z zagrożonych pomieszczeń. Do czasu przybycia jednostek interwencyjnych PSP, kierownictwo akcją obejmuje Administrator obiektu lub osoba najbardziej energiczna i opanowana. Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo-gaśniczej powinna pamiętać, że:

- 1) w pierwszej kolejności należy przeprowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzi, następnie ewakuację mienia,
- 2) wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do pomieszczeń objętych pożarem,

UWAGA : **NIE WOLNO GASIĆ WODĄ INSTALACJI I URZĄDZEŃ
ELEKTRYCZNYCH BĘDĄCYCH POD NAPIĘCIEM!**

- 3) usunąć z zasięgu ognia wszelkie materiały palne, a w szczególności butle z gazami palnymi, sprężonymi, naczynia z płynami łatwopalnymi, cenne maszyny, urządzenia itp.
- 4) nie otwierać bez potrzeby drzwi, okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia,
- 5) szybkie i prawidłowe uruchomienie środków gaśniczych umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku.

Zabezpieczenie pogorzeliska.

Administrator obiektu, Dziekan odpowiedzialny jest za:

- 1) zabezpieczenie miejsca pożaru, wystawienie posterunku pogorzelczego celem uniknięcia pożaru powtórnego,

- 2) przystąpienie do porządkowania pogorzeliska, po zakończeniu działalności komisji powołanej do ustalenia przyczyny powstania pożaru.

Rozdział IX

Zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

- 1) Właściciel, Administrator obiektu ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za bezpieczeństwo przeciwpożarowe użytkowanego obiektu i są zobowiązani do:
 - przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
 - wyposażenia budynku w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach,
 - zapewnienia konserwacji i naprawy sprzętu oraz urządzeń gaśniczych i ratowniczych, zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie,
 - zapewnienia osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji,
 - przygotowania budynku, obiektu lub terenu do prowadzenia akcji ratowniczej,
 - zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
 - ustalenia sposobów postępowania w przypadku powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.
- 2) Wszyscy pracownicy powinni zapoznać się z przepisami o zabezpieczeniu przeciwpożarowym i przestrzegać je, znać numer telefonu Straży Pożarnej, sygnał alarmu pożarniczego, umieć użyć podręczny sprzęt gaśniczy i znać zasady ewakuacji z budynku.
- 3) Ponadto do obowiązków pracowników należy:
 - uczestniczenie w szkoleniach z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
 - przestrzeganie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych,
 - wykonywanie poleceń przełożonych zmierzających do podniesienia stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
 - bezzwłoczne powiadomienie przełożonych o niebezpieczeństwie zagrożenia pożarem,
 - utrzymywanie swoich stanowisk pracy i podległych pomieszczeń w stanie gwarantującym pełne bezpieczeństwo pożarowe zarówno podczas pracy jak i po jej zakończeniu.

- uczestniczenie w akcjach ratowniczo-gaśniczych i podporządkowanie się kierującemu akcją,
- zaznajomienie się z zasadami i warunkami ewakuacji ludzi i mienia z budynku,
- udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w trakcie działań ratowniczych.

ROZDZIAŁ X

Organizacja i zasady zaznajamiania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

Administrator zapewniając ochronę przeciwpożarową obiektu zobowiązany jest m.in. do ustalenia sposobów postępowania na wypadek pożaru oraz zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

Udział w szkoleniu przeciwpożarowym jest obowiązkiem wszystkich pracowników.

Szkolenie przeciwpożarowe dzieli się na dwa etapy:

- szkolenie wstępne nowo przyjętych pracowników,
- szkolenie podstawowe.

Wstępne szkolenie pracowników polega na zapoznaniu ich z postanowieniami „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”.

Szkolenie podstawowe obejmuje cykl wykładów o tematyce:

- 1) zagrożenie pożarowe występujące w budynku i pomieszczeniach oraz przyczyny powstawania i rozszerzania się pożarów,
- 2) zadania i obowiązki pracowników w przypadku powstania pożaru oraz organizacja i warunki ewakuacji,
- 3) zadania i obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania pożarom,
- 4) podręczny sprzęt gaśniczy, urządzenia przeciwpożarowe i środki gaśnicze, rodzaje, sposoby rozmieszczania oraz użycia w przypadku powstania pożaru.

Szkolenie podstawowe każdego pracownika powinno być przeprowadzone jednorazowo w okresie sześciu miesięcy od podjęcia pracy. Ponowne szkolenie przeprowadza się w przypadku stwierdzenia podczas kontroli u pracowników nieznamości podstawowych przepisów przeciwpożarowych.

Opierając się na wyżej cytowanych przepisach stwierdzić należy, że każdy pracodawca (nie tylko właściciel budynku) obowiązany jest m.in. do zaznajomienia podległych mu pracowników z przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi w budynku i ponosi odpowiedzialność za ich naruszanie.

Fakt odbycia szkolenia ppoż., zaznajomienia z „Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego” powinien być udokumentowany stosownymi oświadczeniami pracowników i zaświadczeniami wydanymi przez jednostki szkolące.

Wszystkich pracowników należy zapoznać z nin. Instrukcją, ponadto pracownicy powinni być przeszkoleni w zakresie znajomości użycia podręcznego sprzętu gaśniczego znajdującego się w obiekcie, zasad posługiwania się ww. sprzętem, zasad alarmowania i postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego zagrożenia, a także zasad ewakuacji z budynku.

Pracownicy, którzy zapoznali się z „Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego” podpisują oświadczenie wg wzoru:

.....

Imię i nazwisko pracownika, stanowisko

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja niżej podpisany/a niniejszym oświadczam, że zostałem/am zapoznany/a z „Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego”, którą zobowiązuję się przestrzegać.

.....

miejsowość, data

.....

podpis pracownika

Pracownicy, którzy zostali przeszkoleni w zakresie ochrony przeciwpożarowej otrzymują zaświadczenie wg wzoru:

.....

Nazwa jednostki organizującej szkolenie

ZAŚWIADCZENIE

.

Niniejszym zaświadcza się, że w dniu

Pan/i

został/a przeszkolony/a na kursie podstawowym z zakresu ochrony przeciwpożarowej zorganizowanym w

.....

.....

kierownik jednostki szkolącej

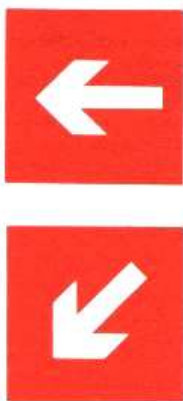
Rozdział XI

Znaki graficzne z zakresu ochrony przeciw pożarowej oraz ewakuacji z opisem.

PN-92/N-01256/01

5

3.5. Znaki uzupełniające

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
20	Ujęto w arkuszu 02 pod nr 1			
21		Kierunek do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Do stosowania tylko łącznie ze znakami nr 1 do 3 i nr 10 do 13, dla wskazania kierunku do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego
22		Nie zostawiać	Znak okrągły Tło: białe ^{a)} Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Znak do stosowania w przypadkach, gdy ewentualna przeszkoda stanowiłaby szczególne niebezpieczeństwo (na drodze ewakuacyjnej, wyjściu ewakuacyjnym, przy dostępie do sprzętu pożarniczego itp.)

17		Zakaz gaszenia wodą	Znak okrągły Tło: białe ⁴⁾ Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania we wszystkich przypadkach, kiedy użycie wody do gaszenia pożaru jest zabronione
18		Palenie tytoniu zabronione	Znak okrągły Tło: białe ⁴⁾ Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu może być przyczyną zagrożenia pożarowego
19		Zakaz używania otwartego ognia — Palenie tytoniu zabronione	Znak okrągły Tło: białe ⁴⁾ Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu lub otwarty ogień mogą być przyczyną zagrożenia pożarem lub wybuchem

4) Wyjątek: znak nr 17

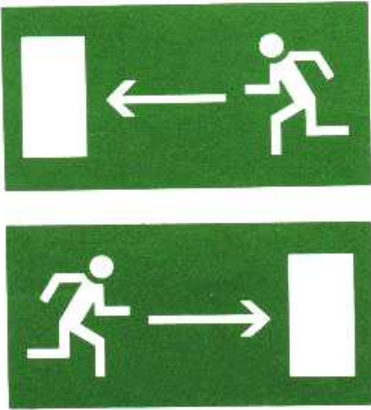
3.1. Urządzenia sygnalizacji pożarowej i sterowania ręcznego

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
1		Uruchamianie ręczne	Znak kwadratowy Tło: czerwone Symbol: biały ⁴⁾	Stosowany do wskazania przycisku pożarowego lub ręcznego sterowania urządzeń gaśniczych (np. stałego urządzenia gaśniczego)
2		Alarmowy sygnalizator akustyczny	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ⁴⁾	Może być stosowany samodzielnie lub łącznie ze znakiem nr 1, jeśli przycisk pożarowy uruchamia alarm dźwiękowy odbierany bezpośrednio przez osoby znajdujące się w obszarze zagrożenia
3		Telefon do użycia w stanie zagrożenia	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ⁴⁾	Znak wskazujący usytuowanie dostępnego telefonu przeznaczonego dla ostrzeżenia w przypadku zagrożenia pożarowego

3.3. Sprzęt pożarniczy

Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
10		Zestaw sprzętu pożarniczego	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany dla uniknięcia podawania zestawu indywidualnych znaków określających sprzęt pożarniczy
11		Gaśnica ¹⁾	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	
12		Hydrant wewnętrzny	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany na drzwiach szafki hydrantowej
13		Drabina pożarowa	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały ^{a)}	Znak ten jest stosowany do oznaczenia drabiny trwale związanej z obiektem i przeznaczonej do działań ratowniczo-gaśniczych straży pożarnej

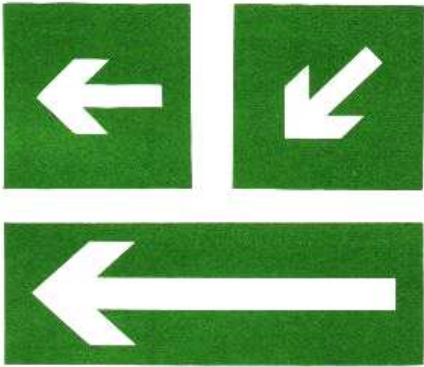
cd., tabl. 3

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
2		Wyjście ewakuacyjne	Znak prostokątny Tło: zielone Napis: biały fosforescencyjny	Znak stosowany do oznakowania wyjść używanych w przypadku zagrożenia
3		Drzwi ewakuacyjne ¹⁾	Znak kwadratowy Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny i zielony	Znak stosowany nad drzwiami skrzydłowymi, które są wyjściami ewakuacyjnymi (drzwi lewe lub prawe)
4		Przesunąć w celu otwarcia ²⁾	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak stosowany łącznie ze znakiem nr 3 na przesuwanych drzwiach wyjścia ewakuacyjnego, jeśli są one dozwolone. Strzałka powinna wskazywać kierunek otwierania drzwi przesuwanych
5		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej do wyjścia; może kierować w lewo lub w prawo

cd. tabl. 3

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
6		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w dół	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w dół na lewo lub prawo
7		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w górę	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w górę na lewo lub prawo
8		Pchać, aby otworzyć	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczany na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania

Tablica 3

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
1		Kierunek drogi ewakuacyjnej	Znak kwadratowy lub prostokątny. Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek do wyjścia, które może być wykorzystane w przypadku zagrożenia Strzałki krótkie — do stosowania z innymi znakami Strzałka długa — do samodzielnego stosowania

PN-92/N-01256/02

cd. tabl. 3

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Znaczenie
1	2	3	4	5
9		Ciągnąć, aby otworzyć	Znak kwadratowy lub prostokątny. Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczany na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania
10		Stłuc, aby uzyskać dostęp	Znak kwadratowy lub prostokątny. Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak ten może być stosowany: a) w miejscu, gdzie jest niezbędne stłuczenie szyby dla uzyskania dostępu do klucza lub systemu otwarcia b) gdy jest niezbędne rozbicie przegrody dla uzyskania wyjścia
²⁾ Informacje dodatkowe, p. 7. ²⁾ Informacje dodatkowe, p. 8.				

Protokół nr.....
zabezpieczenia przeciwpożarowego prac
niebezpiecznych pożarowo

1. Nazwa, określenie budynku-pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonanie prac niebezpiecznych pożarowo.....

.....

2. Kategoria zagrożenia ludzi, obciążenie ogniowe oraz właściwości pożarowe materiałów palnych w pomieszczeniu/miejscu wykonywania prac.....

.....

3. Rodzaj elementów budowlanych, ich zapalność występująca w pomieszczeniach lub rejonie przewidzianym do prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo.....

.....

4. Sposób zabezpieczenia pożarowego pomieszczenia, stanowiska, urządzenia itp. Na okres wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo.....

.....

5. Ilość i rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego do zabezpieczenia toku prac niebezpiecznych pożarowo.....

.....

6, Środki i sposób alarmowania współpracowników i straży pożarnej w przypadku powstania pożaru.....

.....

7. Osoba(y) odpowiedzialna(e) za całokształt przygotowania zabezpieczenia przeciwpożarowego toku prac niebezpiecznych pożarowo.....

8. Osoba(y) odpowiedzialna(e) za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w czasie wykonywania prac niebezpiecznych
pożarowo.....

9. Osoba(y) zobowiązana(e) do przeprowadzenia kontroli rejonu prac niebezpiecznych
pożarowo po ich
zakończeniu.....
.....

Podpisy członków komisji

.....
.....
.....
.....
.....

Kraków, dnia

Zezwolenie nr
na przeprowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo

1. Miejsce pracy:

.....
.....
.....

(budynek, kondygnacja, pomieszczenie itp.)

2. Rodzaj wykonywanej
pracy.....

.....
.....

3. Czas pracy, dzień..... Od godz.do godz.

.....

4. Zagrożenie pożarowo-wybuchowe w miejscu prowadzenia
prac.....

.....
.....

5. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru-
wybuchu.....

.....
.....
.....

6. Środki zabezpieczenia:

a) przeciwpożarowe.....

.....

b) BHP.....

.....

c) Inne.....

.....

7. Sposób wykonania

pracy.....

.....
.....

8. Odpowiedzialni za:

a) przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku
prac niebezpiecznych
pożarowo.....

Imię i Nazwisko.....

Wykonano.....Podpis.....

b) wyłączenie rejonu prac spod

napięcia.....

Imię i Nazwisko.....

wykonano.....Podpis.....

c) dokonano analizy pomiaru par cieczy, gazów i

pyłów.....

Imię i Nazwisko.....

wykonano.....Podpis.....

d) stosowanie środków zabezpieczających organizację pracy i

instruktaż.....

.....

.....

Imię i Nazwisko..... wykonano..... podpis

.....

9. Zezwalam na rozpoczęcie prac.....

w dniu..... od godz..... do godz.

(zezwolenie jest ważne tylko po, złożeniu podpisów przez osoby wymienione w pkt. 8)

.....

.....

podpis wnioskującego

podpis odpowiedzialnego za
bezpieczeństwo

10. Prace zakończono w dniu..... o godz.

Wykonawca..... Podpis

11. Sprawdzono stanowisko pracy i jego otoczenie i nie stwierdzono zaniedbań
mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odebranie
robót

skontrolował

.....

.....

